

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ

Θεατρολόγοι στα σχολεία

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ
ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

“Το μάθημα της Θεατρολογίας δεν μας μαθαίνει απλώς την ιστορία και την εξέλιξη του Θεάτρου, αλλά μας βοηθάει να καταλάβουμε και να νιώσουμε την πιο βαθειά του έννοια.

Με την ίδια λογική που το Θέατρο στην αρχαιότητα αποτελούσε μία από τις πιο σημαντικές μορφές εκπαίδευσης, γιατί δεν μπορεί σήμερα η Θεατρολογία να αποτελεί ένα τμήμα της σχολικής διδασκαλίας;”

Μαθήτρια Β' τάξης Γυμνασίου

Η ανάπτυξη της θεατρικής παιδείας στην πρώτη και δεύτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης

Το πρόγραμμα “Οι θεατρολόγοι στα σχολεία” αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης πολιτικής της Γ.Γ.Ν.Γ. για την ανάπτυξη της θεατρικής παιδείας στον τόπο μας, μέσα από την ενθάρρυνση και ενίσχυση της καλλιτεχνικής έκφρασης των νέων και τη δημιουργία προϋποθέσεων για την καλλιέργεια της κριτικής τους ικανότητας.

Η συνεχής και αδιάλειπτη ενασχόληση της Γ.Γ.Ν.Γ. σε θέματα θεατρικής παιδείας στο χώρο του σχολείου μέσα από σειρά σεμιναρίων σε εκπαιδευτικούς, ενίσχυση θεατρικών μαθητικών ομίλων, χορήγηση μαθητικών εισιτηρίων για επιλεγμένες θεατρικές παραστάσεις, καθώς και εκδόσεις θεατρικού περιεχομένου, συντέλεσε στην ωρίμανση των συνθηκών για την εισαγωγή από εφέτος της θεατρικής αγωγής, ως μαθήματος στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Με το πιλοτικό πρόγραμμα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς “Οι θεατρολόγοι στα σχολεία”, νέοι επιστήμονες, απόφοιτοι των Τμημάτων Θεατρολογίας των Ελληνικών Πανεπιστημίων, έχουν την ευκαιρία να συνεργαστούν με εκπαι-

δευτικούς και μαθητές, διδάσκοντας, διερευνώντας και δοκιμάζοντας τις δυνατότητες της θεατρικής πράξης μέσα στο σχολείο.

Επίσης με το πρόγραμμα αυτό, προωθείται η αντίληψη που βλέπει το ρόλο της θεατρικής παιδείας προπαρχικό στο χώρο του σχολείου και δημιουργούνται υποστηρικτικές δομές που ενισχύουν θεσμούς, όπως οι Πανελλήνιοι Καλλιτεχνικοί Μαθητικοί Αγώνες, που υλοποιούνται κάθε χρόνο από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς.

Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
Άνοιξη 1999

Η θεατρολογία στο σχολείο: Θητεία και θεσμός

Το πιλοτικό πρόγραμμα “Θεατρολόγοι στα Σχολεία” λειτουργεί για δεύτερη χρονιά εφέτος και προοιωνίζεται τα ίδια θετικά αποτελέσματα με τα περσινά, χάρη στην ειλικρινή διάθεση των νεαρών θεατρολόγων μας να εμπνεύσουν στους μαθητές την αγάπη για το θέατρο και χάρη στη θετικότερη ανταπόκριση των κληρωθέντων σχολείων σ’ αυτήν την προσφορά της Γ.Γ.Ν.Γ. Και παρά το γεγονός ότι μερικές φορές οι αντικειμενικές συνθήκες (όπως οι χιλιομετρικές αποστάσεις, η έλλειψη χώρων για πρακτικές ασκήσεις ή δοκιμές κ.ά.) δεν ευνοούν ιδιαίτερα την εφαρμογή του προγράμματος αυτού, φαίνεται ολοκάθαρα ότι εκείνο που παίζει πρωτεύοντα ρόλο σε μια τέτοια συνεργασία είναι η αμοιβαία ψυχοδυναμική του δασκάλου και του μαθητή.

Οι πτυχιούχοι των θεατρολογικών τμημάτων των Πανεπιστημίων της χώρας μας διαθέτουν τη γνώση αλλά και την επιθυμία να μεταδώσουν αυτή τη γνώση στο χώρο για τον οποίο προορίζονται δικαιωματικά ως εκ της φύσης και του αντικειμένου των σπουδών που έκαναν: **στο σχολείο**. Ο δρόμος έχει ήδη ανοίξει και οι οιωνοί είναι εξαιρετικά αίσιοι. Εκείνο που απομένει είναι να διευρυνθεί αυτό το πεδίο συνάντησης του μαθητή με το θέατρο, δηλαδή να καταστεί η παρουσία του θεατρολόγου στο σχολείο σταθερή θητεία, θεσμός και πολιτισμικός δείκτης.

Χαρά Μπακονικόλα - Γεωργοπούλου

Χαρά Μπακονικόλα

*Καθηγήτρια Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
Επιστημονική Συνεργάτης της Γ.Γ.Ν.Γ. σε θέματα Θεατρικής Παιδείας
υπεύθυνη του προγράμματος “Θεατρολόγοι στα Σχολεία”*

Ας μοιραστούμε την αγάπη μας για το θέατρο

Η έντυπη παρουσίαση του πιλοτικού προγράμματος “Θεατρολόγοι στα Σχολεία” δεν είναι απλώς ένα μέσο προβολής μιας επιτυχημένης δραστηριότητας του Συλλόγου μας. Είναι κυρίως ένα μικρό δείγμα της επιθυμίας μας να μοιραστούμε με την αμέσως επόμενη γενιά την αγάπη μας για την τέχνη και την επιστήμη, στην οποία συνειδητά επιλέξαμε να αφοσιωθούμε.

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, μόνη αυτή μέσα στο σύνολο των κρατικών και ιδιωτικών φορέων της παιδείας

και του πολιτισμού, ένωσε ότι οι γνώσεις και ο ενθουσιασμός μας για το θέατρο μπορούν και πρέπει να αξιοποιηθούν.

Με την εφαρμογή του καινοτόμου πιλοτικού προγράμματος “Θεατρολόγοι στα Σχολεία”, πραγματοποιήθηκε ένα αίτημα ετών: η εισαγωγή της θεατρικής παιδείας στο σχολείο.

Για την αμέριστη εμπιστοσύνη που μας έδειξαν και την υποδειγματική συνεργασία, ευχαριστώ ολόψυχα τον Γενικό

Γραμματέα Νέας Γενιάς κ. Πέτρο Σφηκάκη, τα εκλεκτά μέλη της Επιτροπής Θεάτρου, τη Διεύθυνση Κοινωνικής Συμμετοχής και το Τμήμα Παιδείας.

Δεν βρίσκω λόγια για να ευχαριστήσω την αγαπημένη μας καθηγήτρια κυρία Χαρά Μπακονικόλα - Γεωργοπούλου, εμπνεύστρια του προγράμματος, για την αμείωτη υποστήριξη και την ειλικρινή της αγάπη που κάθε φορά έμπρακτα μας δείχνει, καθώς και το καθηγητή μας κ. Κώστα Γεωργουσόπουλο για την πάντα πολύτιμη συμβολή του.

Θα ήθελα να συγχαρώ και να ευχαριστήσω την Τζωρτζίνα Κακουδάκη που είχε την ευθύνη της οργάνωσης του προγράμματος, την Βίβυ Βαλαώρα, υπεύθυνη για την οικονομική διαχείριση και την Μαρία Παπαλέξη που ανέλαβε το συντονισμό της ομάδας σύνταξης του Αναλυτικού Προγράμματος.

Τέλος, ευχαριστώ τα αγαπητά μέλη του Συλλόγου που συμμετείχαν με τόση επιτυχία στο πρόγραμμα, τους διευθυντές και το διδακτικό προσωπικό των σχολείων που στήριξαν με προθυμία την προσπάθεια αυτή, τους γονείς που μας εμπιστεύτηκαν τα παιδιά τους σε ώρες εκτός σχολικού προγράμματος και όλους τους

μικρούς μαθητές, πιστούς μας συντρόφους στο ταξίδι των δύο αυτών χρόνων.

Εύχομαι η δουλειά μας να συμβάλει ώστε το Θέατρο να μην είναι απλώς μια ευτυχής πολυτέλεια για είκοσι τρία “προνομιούχα” δημόσια σχολεία, όπως ήταν τα δύο τελευταία χρόνια, αλλά να καταστεί εκπαιδευτική αναγκαιότητα για τα σχολεία όλης της Ελλάδας.

Αύρα Ξεπαπαδάκου

Aura Xepapadaki

Πρόεδρος του Επιστημονικού Συλλόγου
Πτυχιούχων Θεατρικών Σπουδών

15 ΟΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Σκέψεις γύρω από τον
παιδαγωγικό χαρακτήρα
του Θεάτρου

του Κώστα Γεωργουσόπουλου

1. Το θέατρο στο σχολείο είναι μέσο, δεν είναι σκοπός. Η θεατρική πράξη και οι μιμητικές διαδικασίες οφείλουν να καλύπτουν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για κάθε παιδαγωγική δραστηριότητα. Το θέατρο μνεί τους μαθητές στη γοητεία της μιμητικής πράξεως και στο τελετουργικό των μεταμορφώσεων. Σκοπός του σχολικού θεάτρου δεν είναι η δημιουργία ηθοποιών ή θεατρικών συγγραφέων, αλλά η αναζήτηση μέσω της θεατρικής εμπειρίας ευαισθησιών που μόνο με το θέατρο ανιχνεύονται.
2. Το σχολικό θέατρο ως παιδαγωγικό μέσο χρειάζεται και ειδική μέθοδο για να γίνει αποτελεσματικό. Αν σκοπός του σχολικού θεάτρου δεν είναι η θεατρική αποτελεσματικότητα καθ' εαυτή, αλλά η παιδαγωγική προσέγγιση της μιμητικής εμπειρίας, τότε η μέθοδος διδασκαλίας και η παραγωγή ενός σχολικού θεατρικού γεγονότος δεν πρέπει να ακολουθεί την πεπατημένη παραγωγή μιας θεατρικής παράστασης επαγγελματιών προδιαγραφών. Η μέθοδος εξοικείωσης ενός μαθητή με τον θεατρικό τρόπο εκφράσεων πρέπει να γίνεται με τις μεθόδους της παιδαγωγικής πρόσληψης του νέου.
3. Στο σχολικό θέατρο τα πάντα πρέπει να ανακαλυφθούν - τίποτε δεν είναι αυτονόητο ή δεδομένο. Παρ' όλο που οι μαθητές δεν είναι θεατρικά αθώοι, αφού έρχονται φορτισμένοι με θέαματα και ακροάματα που αφειδώς προσφέρει το περιβάλλον, ιδιαίτερα σήμερα που το πάν εκκινεί και τελειώνει ως θέαμα και οργανώνεται με θεατρική πόζα, το σχολείο πρέπει να είναι ικανό να αποκαλύψει τον κώδικα του θεάτρου στο μαθητή από το αλφάβητό του. Πρέπει να μπορεί ακόμα και να καταστρέψει τα θεατρικά στερεότυπα που κουβαλάει από τον κοινωνικό του περίγυρο και να του αναπτύξει νέο, αφινίδιο, τρόπο κατανόησης της θεατρικής μαγείας.
4. Η πρώτη γνωριμία του μαθητή με το θέατρο είναι η γνωριμία με το σώμα του. Ο μαθητής πρέπει αδιόρατα να πειστεί πως διαθέτει ένα σώμα που είναι φορέας νοημάτων.
5. Το θέατρο αρχίζει όταν το σώμα μας μιμείται τον εαυτό του σε άλλο χρόνο.
6. Το θέατρο τελειώνει όταν το σώμα μας (ως σωματοφυγική ενότητα πάντα) μιμείται τον Άλλον.
7. Στο θέατρο το σώμα δεν είναι μόνο μια ποσότητα και δεν είναι ένας όγκος που καταλαμβάνει χώρο. Είναι και ποιότητα και αναπτύσσεται εν χρόνω. Η διαδοχή των κινήσεων και η φωνή συγκροτούν τα ποιητικά στοιχεία της έκφρασης εν χρόνω.
8. Η τέλεια ταύτιση με τον Άλλο πραγματοποιείται όχι όταν μιλάς σαν τον Άλλο, αλλά όταν ακούς σαν να είσαι Άλλος. Η τέλεια μίμηση επιτυγχάνεται όταν, χωρίς να απομακρυνθείς από τα όρια του σώματός σου, χωρίς να αποστεις από το εγώ σου, συμπεριφέρεσαι σαν τον Άλλον και ακούς σαν να είσαι Άλλος.

Αυτό σημαίνει ότι μαθαίνεις να αντιδράς στους ερεθισμούς και τις προσαγές ή τις προτροπές ενός τρίτου, όπως θα αντιδρούσες αν ήσουν ο εαυτός σου. Αυτή η εμπειρία είναι η πιο πλούσια και η πλέον βαθύς παιδαγωγική.

- 9.** Το σχολικό θέατρο έχει επιτύχει το σκοπό του, αν κατορθώσει να δημιουργήσει σχέση ανάμεσα σε μαθητές που παριστάνουν άλλους από αυτούς που είναι.
- 10.** Ο παιδαγωγικός σκοπός του σχολικού θεάτρου είναι μόνο επικοινωνιακός. Η επικοινωνία επιτυγχάνεται όταν επιτευχθούν αλληλοδιαδόχως η ανοχή του άλλου, ο σεβασμός στον άλλο και η εκτίμηση από τον άλλο. Μόνο όταν βγεις από τον εαυτό σου και μιμηθείς μια άλλη συναισθηματική ή ψυχολογική κατάσταση έχεις φτάσει να μελετήσεις εις βάθος τον ίδιο σου τον εαυτό μέσω του άλλου.
- 11.** Αλλοίμονο στο δάσκαλο που μέσω του σχολικού θεάτρου και πατώντας επί της ευαισθησίας των μαθητών του προσπαθεί να δημιουργήσει θεατρική καριέρα. Όταν το σχολικό θέατρο χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για να ικανοποιηθούν οι φιλοδοξίες των διδασκάλων, το πράγμα δεν διαφέρει από την προαγωγή στην πορνεία. Η παιδαγωγική πράξη δεν έχει ανάγκη από ένα σχολικό θέατρο που να απευθύνεται στις δοκιμές των μεταμορφώσεων. Ένα καλό κριτήριο για το κατά πόσο το σχολικό θέατρο βαδίζει σε παιδαγωγικό δρόμο, είναι η παιδαγωγική εμπειρία να μην φτάνει ποτέ σε δημόσια επίδειξη.
- 12.** Κανένα παιδί δεν είναι εκ των προτέρων ακατάλληλο για τη σχολική θεατρική εμπειρία. Αντιθέτως, προτιμώνται παιδιά με σημαντικά κινητικά και ψυχολογικά προβλήματα. Αν ένας ανάπηρος μαθητής μιμηθεί έναν αρτιμελή ως διάθεση, χωρίς να μπλοκαριστεί, αν ένας ψευδός μιμηθεί έναν αφηγητή ή έναν ρήτορα και ένας δειλός ή μελαγχολικός μιμηθεί έναν τολμητή ή έναν γλεντοκόπο, ο παιδαγωγικός σκοπός του σχολικού θεάτρου έχει θριαμβεύσει.
- 13.** Στο σχολικό θέατρο τουλάχιστον, η κάθαρση αφορά και αναφέρεται στους μαθητές. Τα δικά τους προσωπικά λάθη, ελαττώματα, αναστολές, καθαίρονται.
- 14.** Το σχολικό θέατρο είναι λυτρωτικό με τον όρο ότι οι μαθητές ελευθερώνονται πληρώνοντας ως λύτρα τη μεταμόρφωσή τους, εξ αιτίας επισταμένης παρατήρησης σε Άλλους.
- 15.** Το σχολικό θέατρο είναι ο θρίαμβος της αυτογνωσίας μέσω της ετερότητας.

Κώστας Γεωργουσόπουλος

Φιλολόγος - Κριτικός Θεάτρου - Επιστημονικός συνεργάτης Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Πιλοτικό πρόγραμμα “Θεατρολόγοι στα σχολεία”. Σκεπτικό και περιεχόμενο

Με πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς λειτουργεί από τον Νοέμβριο 1997 και για δεύτερη σχολική χρονιά φέτος, το πιλοτικό πρόγραμμα “Θεατρολόγοι στα Σχολεία”. Σκοπός του προγράμματος αυτού είναι η μεθοδική εισαγωγή και διδασκαλία του θεάτρου στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση από τους ειδικευμένους επιστήμονες του θεάτρου, τους Πτυχιούχους Θεατρολογίας των Ελληνικών Πανεπιστημίων. Το Πρόγραμμα χρηματοδοτείται από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, ενώ την οργάνωση και διαχείρισή του έχει ανα-

λάβει ο Επιστημονικός Σύλλογος Πτυχιούχων Θεατρικών Σπουδών.

Στο Πρόγραμμα συμμετέχουν είκοσι τρία Γυμνάσια και Λύκεια της Αττικής, τα οποία επελέγησαν με κλήρωση ανάμεσα στον μεγάλο αριθμό σχολείων που είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον. Διδάσκουν ισάριθμοι πτυχιούχοι Θεατρολόγοι, μέλη του Συλλόγου. Οι διδάσκοντες επελέγησαν - μετά από την υποβολή σχετικών αιτήσεων - από την αρμόδια Επιτροπή Θεάτρου της Γενικής Γραμματείας Νέας

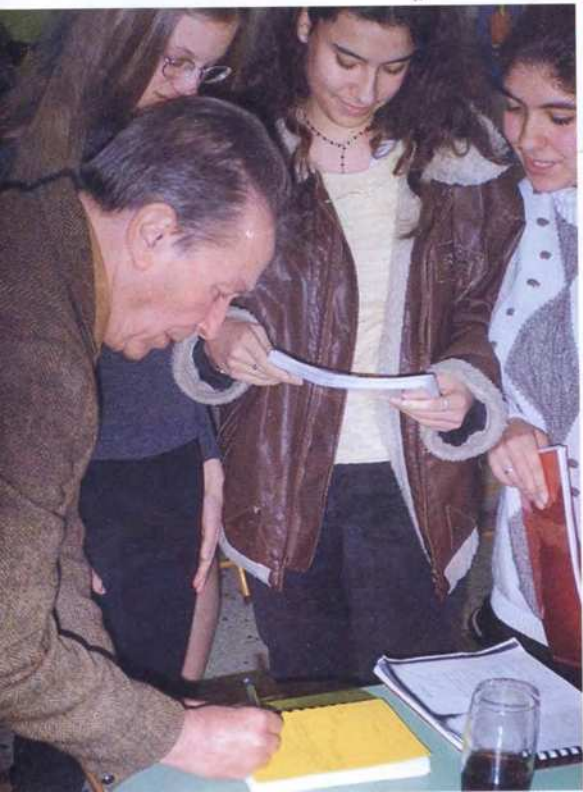
Γενιάς. Το πρόγραμμα διεξάγεται από τον Νοέμβριο ως τον Απρίλιο σε εβδομαδιαίες συναντήσεις εκτός σχολικού προγράμματος.

Οι στόχοι του προγράμματος είναι τόσο παιδαγωγικοί, όσο και καλλιτεχνικοί: η γνωριμία των μαθητών με τη σύνθετη τέχνη του Θεάτρου, η αισθητική και πνευματική καλλιέργεια, η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της ευαισθησίας και της φαντασίας, καθώς και η αξιοποίηση της δημιουργικότητας και των καλλιτεχνικών κλίσεων.

Επιδίωξη του προγράμματος είναι να καταστούν οι μαθητές ενσυνείδητοι κοινωνοί του πολιτισμού και θεατές με υψηλό αισθητικό κριτήριο, μέσω μιας ολοκληρωμένης θεατρικής παιδείας.

Σύμφωνα με τους στόχους αυτούς, διαμορφώθηκε η μέθοδος και το περιεχόμενο της διδασκαλίας που ακολουθούν οι Θεατρολόγοι στα πλαίσια του προγράμματος. Πρόκειται για έναν συνδυασμό θεωρίας Θεάτρου, ιστορίας, δραματολογίας και πρακτικής εξάσκησης που εφαρμόζεται βάσει αναλυτικού προγράμματος σπουδών, το οποίο έχει μελετήσει και συντάξει ειδική ομάδα εργασίας.

Το αναλυτικό αυτό πρόγραμμα καλύπτει όλο το εύρος της διδακτέας ύλης, προτείνει ενισχυτικές δραστηριότητες, προωθεί τη χρήση εποπτικού υλικού και πολυμέσων και καθοδηγεί τον διδάσκοντα στην επιλογή της κατάλληλης παιδαγωγικής προσέγγισης, σε συνάρτηση με την προσωπικότητά του και την ειδική φυσιογνωμία του κάθε σχολείου.

Θεματικές ενότητες του προγράμματος

Στη διδακτέα ύλη περιλαμβάνονται οι θεμελιώδεις διδακτικές ενότητες:

- **Εισαγωγή στο θέατρο**

Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται μία πρώτη γνωριμία με το φαινόμενο του θεάτρου. Αποσαφηνίζονται οι κυριότεροι θεατρικοί όροι, διακρίνονται τα βασικά θεατρικά είδη, τα συστατικά της θεατρικής παράστασης και τα διαφορετικά θεατρικά επαγγέλματα. Τέλος μέσα από συζήτηση ανιχνεύεται το θεατρικό στοιχείο στην καθημερινή μας ζωή.

- **Η τέχνη του ηθοποιού**

Στόχος αυτής της ενότητας είναι να προβληματιστούν και να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές σχετικά με αυτήν την γοητευτική, αλλά ιδιαίτερα απαιτητική τέχνη. Εξετάζεται η πορεία των ηθοποιών μέσα στην ιστορία του πολιτισμού, καθώς και οι πιο σημαντικές σχολές και θεωρίες που αναπτύχθηκαν γύρω από την υποκριτική. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συζήτηση για τη θέση του ηθοποιού στη σύγχρονη κοινωνία. Μέσα από τη μελέτη εποπτικού υλικού και πρακτικές εφαρμογές προσεγγίζεται η διαδικασία της ενσάρκωσης του ρόλου.

- **Το θεατρικό κείμενο**

Το δράμα προσεγγίζεται όχι μόνο ως λογοτεχνικό είδος, αλλά ως γραπτό σώμα της παράστασης. Διακρίνονται τα δραματικά είδη, εντοπίζονται τα μορφολογικά στοιχεία τους και οι ιδιαιτερότητές τους. Μέσα από την αισθητική ανάλυση έργων - σταθμών του παγκόσμιου ρεπερτορίου και τη γνωριμία με κορυφαίους συγγραφείς, εξετάζεται η εξελικτική πορεία της θεατρικής γραφής και οι παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγή της. Τέλος οι μαθητές αποπειρώνται να γράψουν τα δικά τους απλά θεατρικά κείμενα.

- **Η "όψις" του θεάτρου**

Στην ενότητα αυτή αξιολογείται η σπουδαιότερη συμμετοχή των εικαστικών και οπτικοακουσικών τεχνών στη θεατρική παράσταση. Αναλύεται η λειτουργικότητα του σκηνικού χώρου, του θεατρικού κοστουμιού και των φωτισμών. Με τη χρήση εποπτικού υλικού οι μαθητές γνωρίζουν τους μεγάλους καλλιτέχνες που έδρασαν στο παγκόσμιο θέατρο και τους πιο σημαντικούς εκπροσώπους της ελληνικής σκηνογραφίας και ενδυματολογίας.

- **Ο θεατρικός χώρος**

Ο χώρος όπου φιλοξενείται μία θεατρική παράσταση ορίζεται σύμφωνα με τις

διαφορετικές μορφές που έχει λάβει μέσα στους αιώνες. Αναλύονται τα κοινωνικά, πολιτισμικά και αισθητικά κριτήρια που διαμορφώνουν τη σχέση σκηνης - πλατείας. Παράλληλα πραγματοποιούνται επισκέψεις και ξεναγήσεις σε αρχαίες, παραδοσιακές και σύγχρονες σκηνές.

• Η σκηνοθεσία

Στόχος της ενότητας αυτής είναι η γνωριμία των μαθητών με την πλέον αθέατη πλευρά του θεάτρου. Μέσα από την αναδρομή στην ιστορία της σκηνοθεσίας, την εξέταση των επιμέρους σταδίων που απαιτεί το στήσιμο μιας θεατρικής παράστασης, την παρακολούθηση δοκιμών και την πρακτική εξάσκηση στην "αλληλοσκηνοθεσία" επιλεγμένων μικρών σκηνών, γίνεται κατανοητή η σύνθετη διαδικασία που μεσολαβεί από την πρώτη σύλληψη έως την τελική παρουσίαση μιας παράστασης.

• Από την πλευρά του θεατή

Διερευνάται ο καθοριστικός ρόλος του θεατή και οι μαθητές συνειδητοποιούν ότι το κοινό μιας παράστασης είναι απαραίτητος συντελεστής και αναπόσπαστος όρος της θεατρικής επικοινωνίας και πράξης. Στην ενότητα αυτή η τάξη έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή με τη θεατρική κριτική και την επιστήμη της θεατρολογίας. Εξασκείται στη διατύπωση αιτιολογημένου κριτικού λόγου και επιχειρεί την αξιολόγηση της θεατρικής παράστασης μέσα από την αναγνώριση όλων των επιμέρους συστατικών στοιχείων της.

• Οι άλλες παραστατικές τέχνες και τα σύγχρονα μέσα

Αναγνωρίζονται και αναλύονται οι διαφορετικοί κώδικες των παραστατικών τεχνών. Με την πολύτιμη βοήθεια του video και των πολυμέσων, οι μαθητές μελετούν αποσπάσματα μουσικού θεάτρου (όπερα, musical), χορού (μπαλέτο, χοροθέατρο), κινηματογραφικών και τηλεοπτικών μεταφορών θεατρικών έργων, συγκρίνουν τη φόρμα, το ύφος και την αισθητική τους και εντοπίζουν συγγλίσεις και αποκλίσεις με το θέατρο.

Τα παραπάνω κεφάλαια γίνονται μέσα στη τάξη αντικείμενα τόσο θεωρητικής όσο και πρακτικής μελέτης, ενώ παράλληλα οι μαθητές ενθαρρύνονται στην οργάνωση και παρουσίαση των δικών τους θεατρικών παραστάσεων.

Ανάλυση και αξιολόγηση του προγράμματος

Η πρόσφατη αξιολόγηση του πιλοτικού προγράμματος "Θεατρολόγοι στα Σχολεία" απέδειξε τη μεγάλη του επιτυχία και μας οδήγησε στις ακόλουθες επισημάνσεις - συμπεράσματα:

1. Τόσο η οργάνωση όσο και διεξαγωγή υπήρξαν άριστες, χωρίς προβλήματα και επιπλοκές, χάρη στην υποδειγματική συνεργασία της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς με τον Επιστημονικό Σύλλογο Πτυχιούχων Θεατρικών Σπουδών.
2. Η συμμετοχή των μαθητών ήταν θερμή και ενθουσιώδης. Για να παρακολουθήσουν το τμήμα θεατρολογίας, πολύ συχνά τα παιδιά θυσίαζαν και τον λιγοστό ελεύθερο χρόνο τους.
3. Ιδιαίτερα θετική μπορεί να θεωρηθεί και η συνεργασία των διευθύνσεων των σχολείων, των συλλόγων καθηγητών και των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων. Τα περισσότερα σχολεία δέχτηκαν με χαρά τους νέους θεατρολόγους και παρείχαν ηθική και υλική βοήθεια για τις δραστηριότητες του Προγράμματος.
4. Με βάση το παραπάνω αναλυτικό πρόγραμμα, έχει καλυφθεί ένα ευρύ φάσμα διδακτικής ύλης που αναφέρεται όχι μόνο στο θέατρο καθεαυτό, αλλά στην ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού και της τέχνης γενικότερα.
5. Παράλληλα εφαρμόστηκαν πρωτότυπες και πρωτοποριακές μέθοδοι διδασκαλίας με σκοπό να ενταχθεί το θέατρο ουσιαστικά στον κόσμο που ενδιαφέρει τους σημερινούς εφήβους.

6. Πέραν των παραδοσιακών ωρών διδασκαλίας, τα μαθήματα ενισχύθηκαν από μία σειρά παράλληλων δραστηριοτήτων που αναπτύχθηκε με κοινή πρωτοβουλία μαθητών και διδασκόντων.

Ανάμεσα σε αυτές περιλαμβάνονται:

Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων, συναυλιών και άλλων συναφών εκδηλώσεων, επισκέψεις σε θεατρικούς, εκθεσιακούς χώρους και μουσεία, συμμετοχή σε σχολικές γιορτές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, παρουσίαση θεατρικών δράσεων, θεατρικών δημιουργιών των μαθητών και άλλες παρεμφερείς δραστηριότητες.

7. Τέλος, σε πολλά σχολεία παρουσιάστηκαν ολοκληρωμένες θεατρικές παραστάσεις, οι οποίες συμμετείχαν και διακρίθηκαν στους Πανελληνίους Αγώνες μαθητικού Θεάτρου.

Από την διετή διδακτική εμπειρία των θεατρολόγων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, προκύπτει το συμπέρασμα ότι έχουν ωριμάσει πια οι συνθήκες για την καθιέρωση ενός άρτια οργανωμένου μαθήματος Θεάτρου στη μέση εκπαίδευση, μετά από μελετημένο σχεδιασμό, σωστή επιλογή διδακτικής ύλης, με ειδικευμένους καθηγητές, επαρκείς ώρες διδασκαλίας και φροντισμένη σειρά διδακτικών βιβλίων.

Σκέψεις ενός θεατρολόγου ... για την πρώτη απόπειρα διδασκαλίας

Οταν μπήκα στο σχολείο για να διδάξω, ήταν σαν να επέστρεφα στην γειτονιά που γεννήθηκα κι ένιωσα για πρώτη φορά τον εαυτό μου. Ακόμα κι αν την εγκατέλειψα με την ενηλικίωση, θυμάμαι ακόμα πεντακάθαρα τις χαρές,

τους φόβους και τις αγωνίες που μου δημιούργησε, όσα μου πρόσφερε και μου φάνηκαν χρήσιμα ή περιττά, τους ανθρώπους που γνώρισα και με βοήθησαν ή με καταπίεσαν.

Όταν μπήκα στο σχολείο για να διδάξω, ήταν σαν να γύριζα πίσω στο χρόνο και έβλεπα στα πρόσωπα των μαθητών τον ίδιο μου τον εαυτό πριν από κάμποσα

χρόνια, με την ίδια ανάγκη για κάτι διαφορετικό, δημιουργικό, κεφάλτο!

Και ήξερα ότι εγώ δεν ήμουν σαν τους άλλους καθηγητές γιατί είχα ένα μοναδικό προνόμιο: ερχόμουν να μιλήσω για το θέατρο. Χωρίς επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας, χωρίς εξετάσεις, χωρίς υποχρεωτικές παρουσίες. Με μοναδικούς συνεργάτες τα εφόδια των σπουδών μου, και το ενδιαφέρον των παιδιών, εκείνο ακριβώς που περνά συχνά απαρατήρητο στην υπόλοιπη σχολική δραστηριότητά τους. Γιατί ενδιαφέρον για το θέατρο σημαίνει ανάγκη για ελεύ-

θερη έκφραση πέρα από κάθε τυποποίηση που μπορεί να απαιτούν τα παραδοσιακά μαθήματα.

Η αμηχανία της πρώτης στιγμής παραμερίστηκε από την προκαταβολική χαρά των παιδιών για την καινούρια εμπει-

ρία. Ήταν λοιπόν φυσικό κι εγώ να ενθουσιαστώ με το κέφι τους. Εμπνεύστηκα από τη σκέψη τους, κινητοποιήθηκα από τους ρυθμούς τους και προσπάθησα να οργανώσω το “μάθημα” έτσι ώστε να μη χαθεί ούτε ελάχιστη από εκείνη την πρώτη χαρά τους.

Δεν ξέρω αν τα κατάφερα και φοβάμαι πως δεν θα το μάθω ποτέ. Ξέρω μόνο ότι το μάθημα της Θεατρολογίας απέκτησε από την πρώτη του εμφάνιση πολύ καλούς φίλους, που του συμπαραστάθηκαν με θέρμη. Γέλασαν με τα αστεία του, προβληματίστηκαν με τις δυσκολίες του, εντυπωσιάστηκαν με την ευρύτητά του.

Θα θυμάμαι με απέραντη ευγνωμοσύνη τις συζητήσεις με τα παιδιά για όσα μάθαιναν, αλλά και τις σιωπές τους, όταν το ενδιαφέρον τα οδηγούσε στην προσήλωση. Μόνο όταν μοιράστηκα μαζί τους σκέψεις και συναισθήματα ένιωσα πραγματικά ότι οι σπουδές και η κάθε είδους επιμόρφωσή μου έβρισκαν το στόχο τους. Μέσα στην τάξη συνειδητοποίησα ότι η απόκτηση της γνώσης προσφέρει τελικά ελάχιστη μόνο από την ικανοποίηση της μετάδοσής της.

Τα βήματα που ακολουθήσαμε στην διάρκεια του προγράμματος ήταν πολλά και σε διαφορετικές κατευθύνσεις. Σαν να διασχίζαμε ένα ποτάμι που τρέχει κάτω από τα πόδια μας, πατώντας πάνω στις πέτρες που εξέχουν από την επιφάνεια του νερού. Υπάρχουν πολλά που δεν γνωρίσαμε, γιατί δεν ήταν δυνατό να φτάσουμε μέχρι το βυθό. Έχουμε όμως την εικόνα, ζήσαμε την εμπειρία. Γι' αυτό κι αν χρειαστεί να ξαναπεράσουμε το ποτάμι θα το κάνουμε ακόμα πιο προσεκτικά και ακόμα πιο οργανωμένα. Αρκεί να μας δοθεί η ευκαιρία...

Μαρία Παπαλέξη

Θεατρολόγος στο 10ο Γυμνάσιο Λιόν

Θεατρολόγοι στα Σχολεία... με τα λόγια των μαθητών μας

“Η θεατρική αγωγή ψυχαγωγεί τα μικρά παιδιά... Στο τέλος της χρονιάς κάνουμε ένα έργο και το παρουσιάζουμε στους γονείς και σε πολύ ακόμα κόσμο. Μου αρέσει ... γιατί η κυρία μας είναι πολύ καλή”. (Μαθήτρια Α' τάξης Δημοτικού)

“Κάθε Παρασκευή εκτός από όλα τα μαθήματα έχω και ένα πολύ ξεχωριστό μάθημα, τη Θεατρική Αγωγή. Την Παρασκευή την περιμένω πάντα με πολλή αγωνία. Τα παιδιά μαζί με τη δασκάλα μας, μέσα από τα διάφορα παιχνίδια και τους διάφορους ρόλους, ανοίγουμε τα μάτια μας διάπλατα και γνωρίζουμε τον απέραντο κόσμο του Θεάτρου. Η Παρασκευή είναι η τυχερή μου μέρα!”. (Μαθητής ΣΤ' τάξης Δημοτικού)

“Στο μάθημα της Θεατρολογίας, επειδή είμαστε ομάδα, εντείνεται το συναίσθημα της συνεργασίας κι έτσι η ώρα δεν περνάει ποτέ βαρετά”. (Μαθητής Β' τάξης Γυμνασίου)

“Το μάθημα της Θεατρολογίας μου προσφέρει πνευματική ανάπτυξη και καινούριους φίλους. Δεν θέλω να τελειώσει η ώρα”. (Μαθητής Β' τάξης Γυμνασίου)

“Από τη δική μου πλευρά, το θέατρο είναι μορφή άποψης. Ένας τρόπος για να εκφράσεις τη γνώμη σου και τα αισθήματά σου”. (Μαθήτρια Β' τάξης Γυμνασίου)

“Η τέχνη του Θεάτρου μας επηρεάζει πάντα θετικά... Το θέατρο είναι παιδεία... και μέσα απ' αυτό βγαίνουμε ολοκληρωμένες προσωπικότητες”. (Μαθήτρια Γ' τάξης Γυμνασίου)

“Μ' αρέσει το θέατρο... Πέρα από τις γνώσεις που προσφέρει, ανοίγει το μυαλό μας, μας δίνει φτερά σε τομείς που τα άλλα μαθήματα δεν μπορούν να μας οδηγήσουν και πολλές φορές μας βοηθά να ανακαλύψουμε πτυχές του εαυτού μας που πριν δεν γνωρίζαμε”. (Μαθήτρια Α' τάξης Λυκείου)

“Η μελέτη της πορείας του Θεάτρου μέσα στους πολιτισμούς με βοήθησε να καταλάβω τις απόψεις και το πνεύμα που κυριαρχούσε σε κάθε εποχή. Ο εμπλουτισμός της διδασκαλίας με θεατρικά αποσπάσματα, μουσικά κομμάτια, προβολές και βίντεο έκαναν την ώρα να περνάει πολύ ευχάριστα, αλλά δυστυχώς και γρήγορα!”. (Μαθήτρια Β' τάξης Λυκείου)

“Πάντα με ενδιέφερε το θέατρο και έβρισκα εκπληκτικό τον τρόπο που συνδυάζει τόσες τέχνες.

Είναι τώρα δύο χρόνια που παρακολουθώ το μάθημα Θεατρολογίας. Μου έχει προσφέρει πολλά γιατί γνώρισα διαφορετικές όψεις του Θεάτρου που δεν είχα κιν φανταστεί, έμαθα την πορεία του μέσα στους αιώνες, και συνειδητοποίησα την πραγματική του αξία και προσφορά”.

(Μαθήτρια Β' τάξης Λυκείου)

Τα σχολεία και οι θεατρολόγοι που συμμετέχουν στο Πιλοτικό Πρόγραμμα

3ο Γυμνάσιο Αθηνών:	Κοντοαγγέλου Τζούλια
28ο Γυμνάσιο Αθηνών:	Μαυραειδή Όλγα
35ο Γυμνάσιο Αθηνών:	Χουλιαρά Μαρία
41ο Γυμνάσιο Αθηνών:	Βαλαώρα Βίκυ
1ο Γυμνάσιο Αγ. Παρασκευής:	Μπλάτσου Κατερίνα
1ο Γυμνάσιο Βύρωνος:	Δεληβοριά Μάρια
3ο Γυμνάσιο Γαλατσίου:	Μπαρούνη Φαίη
2ο Γυμνάσιο Ζωγράφου:	Λακίδου Έλια
3ο Γυμνάσιο Ηλίου:	Πολίτου Δέσποινα
4ο Γυμνάσιο Ιλίου:	Χουλιαρά Μαρία
10ο Γυμνάσιο Ιλίου:	Παπαλέξη Μαρία
Γυμνάσιο Νέας Ερυθραίας:	Τσαρούχη Σοφία
4ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας:	Γιακονμέλου Ηελίνα
	Τσαγκάρη Ελευθερία

8ο Γυμνάσιο Πειραιώς:	Καραγεώργου Μαρία
6ο Γυμνάσιο Πετρούπολης:	Πολίτου Δέσποινα
17ο Λύκειο Αθηνών:	Λακίδου Έλια
38ο Λύκειο Αθηνών:	Δήμου Μαρία
5ο Λύκειο Βύρωνος:	Μανωλάτου Μαρία
4ο Λύκειο Ιλίου:	Τσαρούχη Σοφία
5ο Λύκειο Ιλίου:	Παρασκευοπούλου Βάλια
Λύκειο Καπανδριτίου:	Ξεπαδάκου Ανδρα
5ο Εσπερινό Λύκειο:	Ραπανάκη Καλλιόπη
Τ.Ε.Α. Άνω Αττικής:	Κακούδακη Τζωρτζίνα
1ο Τ.Ε.Α. Καισαριανής:	Κλαδούχου Χαρά,
	Κουφάκη Δημήτρα
1η Τ.Ε.Σ. - 4ο Τ.Ε.Ε. Αχαρνών:	Μαρτσάκης Βασίλης
2η Τ.Ε.Σ. Σφίτταινιδείου:	Βασιλείου Πέγνη

Μπιτσακάκη Μαρία

Ε.Σ.Π.Θ.Σ. Η ταυτότητα του συλλόγου

Ο Επιστημονικός Σύλλογος Πτυχιούχων Θεατρικών Σπουδών ιδρύθηκε τον Οκτώβριο 1995 από τους πρώτους αποφοίτους του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Τα μέλη του Συλλόγου είναι απόφοιτοι των Τμημάτων

Θεατρικών Σπουδών Αθήνας και Πάτρας, του Τμήματος Θεάτρου Θεσσαλονίκης και αντιστοίχων Τμημάτων του εξωτερικού.

Κύρια επιδίωξη του Συλλόγου είναι η μελέτη του θεάτρου και η διάδοση της θεατρολογίας ως επιστήμης.

Δραστηριότητες

Οι δραστηριότητες του Επιστημονικού Συλλόγου Πτυχιούχων Θεατρικών Σπουδών αναφέρονται στον επιστημονικό, καλλιτεχνικό, επαγγελματικό και στον ευρύτερο κοινωνικό τομέα.

1. Επιμόρφωση

Ο Ε.Σ.Π.Θ.Σ. οργανώνει συστηματικά σεμιναριακούς κύκλους επιμόρφωσης και ερευνητικά εργαστήρια με αντικείμενο την πράξη του θεάτρου, τη διδασκαλία του θεάτρου, καθώς και άλλους παρεμφερείς τομείς του πολιτισμού. Σκοπός των μαθημάτων είναι να εμπλουτίσουν οι πτυχιού-

χοι θεατρολόγοι τις σπουδές τους, ώστε να είναι ικανοί να ανταπεξέρχονται στις επαγγελματικές απαιτήσεις της ειδικότητάς τους.

Στα προγράμματα επιμόρφωσης, από το 1996 έως σήμερα, έχουν διδάξει διακεκριμένες προσωπικότητες της τέχνης και της επιστήμης του θεάτρου, στα ακόλουθα μαθήματα:

Υποκριτική, Σκηνοθεσία, Αγωγή του Λόγου, Θεατρικό Παιχνίδι, Χορός, Θεατρική Κίνηση, Commedia dell' Arte, Σκηνογραφία, Ενδυματολογία, Φωτισμοί, Μουσική και Κινηματογράφος.

Παράλληλα λειτουργούν ερευνητικά εργαστήρια με υπευθύνους εξειδικευμένα μέλη του Συλλόγου.

2. Το Θέατρο στην Εκπαίδευση

Η εισαγωγή του μαθήματος του Θεάτρου στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελεί έναν από τους κεντρικούς άξονες δράσης του Ε.Σ.Π.Θ.Σ. Ο Σύλλογος προσέδωσε ιδιαίτερο βάρος στο ζήτημα της διδασκαλίας του Θεάτρου στα σχολεία και την ένταξη των Θεατρολόγων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Προς την κατεύθυνση αυτή κινούνται:

- Οι ειδικές Επιτροπές Σύνταξης Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών με αντικείμενο το θέατρο.
- Το πιλοτικό πρόγραμμα "Θεατρολόγοι στα Σχολεία" της Γ.Γ.Νέας Γενιάς.
- Οι ομάδες θεατρολόγων που αναπτύσσουν εκπαιδευτική δράση θεατρικής αγωγής και θεατρικού παιχνιδιού σε σχολικούς χώρους και παιδότοπους.

3. Παραγωγή θεατρολογικού έργου

Στην προσπάθεια να αξιοποιήσει τις γνώσεις και τις ικανότητες των μελών του, ο Ε.Σ.Π.Θ.Σ. έχει αναπτύξει την ακόλουθη δράση:

- Εκδοτική Δραστηριότητα
- Παραγωγή της τηλεταινίας “Ο κόσμος του θεάτρου” για την Εκπαιδευτική Τηλεόραση της NET
- Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Προγράμματα

1

2

3

4

5

7

- Επιμορφωτικά σεμινάρια (φωτ. Νο 1, 2, 4, 6, 7)
- Τηλεταινία “Ο κόσμος του θεάτρου” (φωτ. Νο 3)
- Το θέατρο στην εκπαίδευση (φωτ. Νο 5)

6

4. Επικοινωνία με σχετικούς φορείς και άλλες δραστηριότητες

– Ο Ε.Σ.Π.Θ.Σ. έχει ενταχθεί από το 1996 στο Πολιτιστικό Δίκτυο Νεότητας που ιδρύθηκε μετά από πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς και στο οποίο συμμετέχουν οργανώσεις νέων με συναφή πολιτιστικά και κοινωνικά ενδιαφέροντα.

– Από την ίδρυσή του έως σήμερα ο Σύλλογος έχει επιδιώξει την επαφή με σημαντικούς φορείς και πρόσωπα της θεατρικής ζωής της Ελλάδας, στοχεύοντας στην προβολή των δραστηριοτήτων του και την υποστήριξη των νέων θεατρολόγων στην αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό έχει δημιουργηθεί ένα σώμα “Φίλων του Ε.Σ.Π.Θ.Σ.” με τους οποίους έχει αναπτυχθεί αμοιβαία ενημέρωση και συνεργασία.

– Εκπρόσωποι - μέλη του Ε.Σ.Π.Θ.Σ. καλούνται συχνά να παρευρεθούν και να μιλήσουν σε εκδηλώσεις που αναφέρονται σε πολιτιστικά και εκπαιδευτικά θέματα.

6. Καλλιτεχνικές και κοινωνικές δραστηριότητες

Στο πλαίσιο της επικοινωνιακής πολιτικής ο Ε.Σ.Π.Θ.Σ. διοργανώνει συχνά ποικίλες εκδηλώσεις καλλιτεχνικού και κοινωνικού περιεχομένου στην αίθουσα του Συλλόγου (Κουμουνδούρου 25 - Αθήνα).

Εργαστήρια και άλλες δραστηριότητες

Ο Ε.Σ.Π.Θ.Σ. είναι σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και δεν λαμβάνει πάγια επιχορήγηση από δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα.

Το αιρετό - ανά διετία -

Διοικητικό Συμβούλιο του Ε.Σ.Π.Θ.Σ. για το 1997 - 1999 αποτελείται από τους:

Αύρα Ξελαπαδάκου - Πρόεδρος

Βίκυ Βαλαώρα - Αντιπρόεδρος, Υπεύθυνη

Οικονομικών

Τζωρτζίνα Καζουδάκη - Γραμματέας

Βασίλης Μαρτσάκης - Έφορος Δημοσίων Σχέσεων

Μάγια Δεληβοριά - Έφορος Προγραμματισμού και Οργάνωσης

Υπεύθυνη ύλης: Αύρα Ξελαπαδάκου

• Συνεργάστηκαν: Τζούλια Κοντοαγγέλου, Δήμητρα Κουφάκη, Ίλια Λακίδου, Βασίλης Μαρτσάκης, Φαίη Μπαρούνη, Μαρία Μανωλάτου, Μαρία Παπαλέξη, Δέσποινα Πολίτου • Φωτογραφίες: Δημήτρης Γιαννακόπουλος, • Σχεδίαση εντύπου: Μιχάλης Γιαννουρής • Computer Graphics: Αλέξανδρος Νταχλί • Εκτύπωση & Βιβλιοδεσία: GRAFICA Ε.Π.Ε-Μάνος Σαζώνης

«Θεατρολόγοι στα σχολεία»

ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ

Γ.Γ.Ν.Γ.

Δ/ση Κοινωνικής Συμμετοχής - Τμήμα Παιδείας
Αχαρνών 417, Αθήνα 111 43
Τηλ.: 25 32 312 / εσωτ. 49, 50 - Fax: 25 31 420

Ε.Σ.Π.Θ.Σ.

Κουμουνδούρου 25, 104 37 Αθήνα
Τηλ. & Fax: 52 29 990